

Thore Keitum Fiskers tale i forbindelse med operaen Den Stærkes Ret, Den Svages Pligt

Taler

Thore Keitum Fisker
ph.d. i retorik, Københavns
Universitet og deltager i
klimakampagnen Nødbremsen

Dato

12. august 2026

Sted

Universitetsbiblioteket i
Fiolstræde, Fiolstræde 1, 1171
København K.

- 1 Ærede selskab, mit navn er Thore Keitum Fisker, jeg forsker i politisk kommunikation, og jeg har en ph.d.-grad i retorik. Tillad mig at dele et par betragtninger om magtens væsen, set gennem klimakrisens trussel mod samfundsmæssig stabilitet.
- 5 Hvis nu jeg nu fortalte jer, at den grønne omstilling har brug for forstyrrende, civilt ulydige protester, så håber jeg, at nogle af jer bliver nysgerrige. Måske nogle af jer også bliver provokerede. Tillad mig at forklare, hvad jeg mener.
- 10 Jeg vil starte med at beskrive den situation, vi lever i. Mange af jer har utvivlsomt set med i forskellige nyhedsmedier hen over sommeren, der har vist billeder af voldsomme skovbrande i Sydeuropa. Et billede jeg så for et par dage siden gjorde stort indtryk på mig. På billedet står en enkelt brandmand som en sort silhuet, fanget i modlyset af et dunkelt, pulserende orange-rødt skovlandskab.
- 15 Brandmanden peger sin vandstråle mod de gnister, der danser hen over skovbunden under en række træer, der endnu ikke er gået op i flammer. På den mørkerøde nattehimmel, tyk af røg, fornemmer man genskæret fra der, hvor branden har rigtig godt fat, der hvor det allerede er for sent. Billedet er fra Lège-Cap-Ferreti i Sydfrankrig.
- 20 DR beskrev for to uger siden, at 200.000 mennesker er evakueret i Frankrig, mens Spanien har erklæret undtagelsestilstand. Og før brandene startede hedeølgerne. I Frankrig og Ungarn har man været nødsaget til at lukke atomkraftværker, fordi vandet i de floder, der skal nedkøle dem, er for varmt. I
- 25 København kunne forsyningsselskabet HOFOR for første gang se bunden af vandtankene. I Storbritannien har hedeølgen tvunget småbørnsfamilier til at indlogere sig på lokale hoteller med aircondition for at undslippe varmen. DR

30 beskriver, hvordan den usædvanligt varme sommer har medført 35.000 dødsfald i Europa.

Som I sikkert ved, vil alt det her kun blive værre – hedeølger, tørke, naturbrande ... vandmangel, fejlslagel høst, fødevaremangel. I 2023 udtalte daværende klimachef i EU, Frans Timmermans til DR: "Hvis vi ikke sætter fart på [den grønne omstilling] – og jeg siger det her uden at overdrive – vil vores børn og børnebørn udkæmpe krige om vand og fødevarer." Den britiske regerings sikkerhedsvurdering fra januar i år siger nogenlunde det samme. På trods af advarslerne udleder verdens regeringer og virksomheder mere og mere CO2 og får temperaturstigningen til at accelerere. Parisaftalens første målsætning om en temperaturstigning på maksimalt 1,5 grader i forhold til før industrialiseringen er stendød. Den amerikanske klimaforsker James Hansen estimerer, at i 2045 vil vi overskride Parisaftalens anden målsætning om en maksimalt 2 grader varmere verden.

45 En britisk rapport fra sidste år estimerer, at en 2 grader varmere verden vil føre til mere end 2 milliarder dødsfald globalt og delvist samfundsmæssigt kollaps. 2 Milliarder mennesker er en fjerdedel af verdens befolkning. Jeg forestiller mig, at de fleste af jer godt ved, hvor alvorlig en situation vi står i. Nogle af jer er sikkert lige så forfærdede og rådvilde, som jeg er. Spørgsmålet er nu, Hvad fanden skal vi gøre ved det?

Det, jeg vil præsentere for jer i dag, er netop svaret på det spørgsmål – set fra et retorisk perspektiv. Jeg vil forklare jer, hvorfor store taler og gode argumenter ofte er utilstrækkelige til at skabe forandring. Og bagefter vil jeg fortælle jer, hvorfor forstyrrende protester – fx vejblokader og afbrydelser af taler og arrangementer – er nødvendige. Jeg kommer også kort til at svare på den kritik, at vejblokader er antidemokratiske, og at Danmark er et grønt foregangsland. Ved at fokusere på forstyrrende protester vil jeg med andre ord præsentere jer for kroppens muligheder for at overbevise. Det, jeg præsenterer for jer i dag, er resultatet af min forskning i klimaaktivisme og mit feltarbejde i klimakampagnen Nødbremsen.

Jeg vil starte hos den franske filosof Jacques Rancière. Rancière er kritisk over for at forstå politik som et system, hvor vi taler om tingene og finder frem til den bedste løsning. Ifølge ham er parterne i politik hverken ligeværdige eller lige forståelige. Parterne og deres argumenter bliver nemlig set i lyset af det, der

fremstår som normalt. Også i Danmark er det normalt at bore efter mere olie og bygge kæmpe anlægsprojekter, selvom vi udmærket kender til konsekvenserne af den store CO2-udledning, de skaber. Derfor er det svært at holde en tale, der argumenterer for at stoppe al nybyg og olieproduktion – selvom det på mange måder ville være oplagte svar på det kollaps af klima- og økosystemer, vi står i. Der er skrevet et væld af naturvidenskabelige rapporter, og der er afholdt store og smukke taler om klimakollapsens effekter. Men de proportionale politiske svar udebliver. Fordi de ikke passer med ”det normale.”

Den normalitet er i høj grad skabt af de olievirksomheder, der tjener ekstremt mange penge på at gøre vores verden og vores samfund mere og mere ustabile. Hvad gør man så, når man ikke kan tale sig ud af det? Skal man acceptere ”det normale,” også når det skaber en ustabil og yderst farlig fremtid for sine børn? Må vi bare acceptere den græske historiker Thukydids læresætning, at ”de stærke gør hvad de kan, og de svage lider som de må”? Magt er kendetegnet ved at kunne skabe ”det normale,” det er netop den stærkes ret at normalisere og den svages pligt at indordne sig. Skal vi acceptere, at de store olievirksomheder kendte til effekten af global opvarmning allerede i 1950'erne og siden da har normaliseret fossile brændsler? Eller skal vi forsøge at ændre spillereglerne?

I en tale i 2023 udtalte FNs generalsekretær António Guterres: ”Vi har brug for forstyrrelsen for at stoppe ødelæggelsen.” Der er han enig med Rancière, som jeg beskrev lidt tidligere – og med en del retoriske forskere og sociologer. Forstyrrelser kan være mange ting, men i en dansk kontekst kan man fx tænke på deltagere fra kampagnen Nødbremsen, der har kastet orange maling på glasrammen foran et maleri på Statens Museum for Kunst, afbrudt X-Factor og melodigrandprixet og gennemført adskillige vejblokader. Tænk på mennesker i uldsokker og regnjakker en oktobermorgen i Indre København, der sidder i fodgængerfeltet tæt på Glyptoteket og blokerer H.C. Andersens Boulevard. Et spinkelt menneske i en orange vest over for en gigantisk mørkegrøn lastbil.

Fælles for de her protester er helt almindelige borgere, der protesterer imod utilstrækkeligheden af dansk klimapolitik, imod den danske regerings medskyld i at skabe en mere og mere ustabil verden. Fælles for de her protester er også, at deltagerne bruger deres kroppe mere end deres ord, til at afbryde den politiske normalitet, der skaber og vedligeholder klimakollapset. Derfor kritiseres de for at være udemokratiske, for ikke at lytte. Men de her protester udstiller netop, hvor udemokratisk det er, når den danske regering ikke lytter til størstedelen af

110 dens borgere, der ønsker mere klimahandling. Kritikken er også, at de her protester ikke overtaler nogen. Her ville retorikforskeren Billie Murray sige, at aktivistiske protester ikke er skabt til at overbevise, de er skabt til at ændre betingelserne for overbevisning. Hun ville sige, at Nødbremsens protester søger at skille "det normale" fra stærkt CO2-udledende anlægsprojekter såsom motorveje – og at gøre det normalt at gøre fredelig modstand mod en regering, der med åbne øjne forværrer situationen.

115 Det er særligt vigtigt, når Danmark bliver set som et grønt foregangsland. En klimalov på 70% reduktion i forhold til 1990-niveauet lyder enormt ambitiøst, men selv hvis vi nåede 100% ville Danmarks udledninger være enorme. Der er en masse ting, der ikke bliver talt med. Ifølge de her beregninger udleder det 0g CO2 at købe en bil eller en smartphone, det udleder 0g CO2 at brænde flere
120 millioner ton biomasse af, og det udleder 0g CO2 når Mærsk transporterer varer rundt i internationalt farvand.

Ærede selskab, min tale nærmer sig sin afslutning. Jeg har prøvet at forklare og forsvare forstyrrende klimaprotester, fordi de forstår, at det ikke er nok at
125 argumentere inden for det normale, vi er nødt til at udfordre og ændre, hvad der er normalt. Som afslutning vil jeg gerne udbringe en skål for alle, der udfordrer det normale, hvad enten du er forsker, journalist, aktivist, kunster, eller noget helt femte. Længe leve dig, der har indset, at magtfulde mennesker gør din fremtid farligere og farligere dag for dag. Længe leve dig, der organiserer
130 læseklubber, demonstrationer, protester og nabofællesskaber og tager den ubehagelige samtale med din kollega, der flyver til Thailand to gange om året. Skål. Tak for ordet.

Kilde

135 Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler og producent

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

140 Velkomsttale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/thore-keitum-fiskers-tale-i-forbindelse-med-operaen-den-staerkes-ret-den-svages-pligt>